

658:338.246

1716

В.А. Панченко

**МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ
ІНСАЙДЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Монографія

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
ХАРКІВСЬКИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ШАГ»

В. А. Панченко

МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ
ІНСАЙДЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Монографія

Харків 2018

УДК 004.05:338.4:519.85

ББК 32.973

П63

*Рекомендовано до друку вченою радою
Приватного вищого навчального закладу «Харківський
технологічний університет «ШАГ» (протокол № 1 від 01.03.2018)*

Рецензенти:

Клебанова Т. С. – докт. екон. наук, професор, зав. кафедри економічної кібернетики Харківського національного економічного університету, академік Міжнародної Академії інформатизації, член Української Академії економічної кібернетики, Міжнародної асоціації прикладної та індустріальної математики (GAMM), член Всеукраїнської асоціації економічної кібернетики;

Корчевська Л. О. – докт. екон. наук, доцент, професор кафедри менеджменту та маркетингу Херсонського національного технічного університету (ХНТУ) Міністерства освіти і науки України;

Ревак І. О. – докт. екон. наук, доцент, декан факультету управління та економічної безпеки Львівського державного університету внутрішніх справ.

П63 Панченко В. А. Механізми протидії інсайдерської діяльності :
монографія / В. А. Панченко. – Харків : Мачулін, 2018. – 388 с.

ISBN 978-617-7589-70-8

У монографії подано теоретичний та практичний матеріал, що описує теоретичний, методологічний і практичний апарат сучасних проблем кадрової безпеки стосовно протидії інсайдерської діяльності й містить наукові рішення для аналізу та дослідження кадрової безпеки при веденні сучасного бізнесу для суб'єктів господарської діяльності. Розкрито теоретичне обґрунтування, а також методологічні та методичні рекомендації щодо організації кадрової безпеки стосовно протидії інсайдерської діяльності на підприємстві та її інформаційно-аналітичне забезпечення.

Рекомендовано для наукових працівників, аспірантів і студентів в економічній, технічній та виробничій сферах, а також спеціалістів з кадрової безпеки підприємств різних форм власності, які спеціалізуються в галузі використання та впровадження нових інформаційно-аналітичних технологій у різних сферах діяльності.

ISBN 978-617-7589-70-8

УДК 004.05:338.4:519.85

© Панченко В. А., 2018

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	6
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1.....	9
ІНСАЙДЕРСЬКА ІНФОРМАЦІЯ ЯК ЗАГРОЗА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ.....	9
1.1. Поняття та ознаки інсайдерської інформації як особливого виду інформації з обмеженим доступом.....	9
1.2. Загрози зловживання інсайдерською інформацією: досвід України та США.....	17
1.3. Вплив інсайдерів на економічну безпеку підприємства.....	28
1.4. Роль служби економічної безпеки при взаємодії з інсайдерами та аутсайдерами підприємств.....	41
РОЗДІЛ 2	
АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ПРОЦЕСУ ІНСАЙДЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	58
2.1. Схема дій інсайдерів у системі кадрової безпеки.....	58
2.2. Визначення базових понять категоріального апарату.....	66
2.3. Тезаурус категоріального апарату кадрової безпеки підприємства чи організації.....	73
2.4. Статистичний аналіз інсайдерів та їх діяльності.....	76
2.5. Механізм протидії інсайдерам у системі кадрової безпеки.....	82

РОЗДІЛ 3.....	91
ФОРМАЛІЗАЦІЯ ОПИСУ ДІЙ ІНСАЙДЕРІВ НА	
ПІДПРИЄМСТВІ.....	91
3.1. Механізм оцінки обсягів інформації в системі	
кадрової безпеки.....	91
3.2. Формалізоване представлення процесу виявлення	
інсайдерів.....	105
3.3. Класифікація типів інсайдерів.....	117
3.4. Модель дій інсайдерів на підприємстві	
в стандарті IDEFO.....	123
3.5. Механізм парольного захисту у протидії	
інсайдерської активності.....	134
РОЗДІЛ 4 МОДЕЛІ ПРОТИДІЇ ТА ЗАХИСТУ	
ВІД ІНСАЙДЕРІВ.....	148
4.1. Класифікація психологічних	
методів управління.....	148
4.2. Механізм розрахунку втрат унаслідок	
дій інсайдерів.....	175
4.3. Стандарти ЕСМА в системі кадрової безпеки.....	184
4.4. Система стандартів Міністерства оборони США в	
галузі комп'ютерної безпеки.....	190
4.5. Методи й механізми захисту мереж у системі	
кадрової безпеки.....	194
4.6. Особливості захисту різних класів мереж.....	199
4.7. Організаційні міри захисту інформації	
в кадровій безпеці.....	204
4.8. Симетрична модель захисту мережі в системі	
кадрової безпеки.....	211

РОЗДІЛ 5 НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИЯВЛЕННЯ ТА ПРОТИДІЇ ІНСАЙДЕРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	231
5.1. Нормативно-правові аспекти кадрової безпеки.....	231
5.2. Організація захисту електронних документів.....	262
5.3. Організація роботи з комерційною інформацією.....	291
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	368